

הכנסת השביעית
מושב ראשון

פרוטוקול מס. 11

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה
ביום ב', ג' באדר א' תש"ל - 9.2.70,
בשעה 11.00 בבקר.

נ כ ח ו - חברי הוועדה:

א. כץ - היו"ר
י. אביזוהר
ש. ארבל-אלמוזלינו
נ. אליעד
ש. לויין
ד. קורן
א. רזיאל-נאור
יוסף תמיר

מוזמנים:

מר ע. בן-דוד - מנהל מחלקת הספורט, משרד החינוך והתרבות
מר ח. וייץ - משרד החינוך והתרבות
מר ר. פנון - משרד החינוך והתרבות

מזכיר הוועדה:

מר פלקסר

ר ש מ ה :

שולמית פרג

בסדר-היום: סיום הדיון על פעולות רשות הספורט והחינוך הגופני.

היו"ר א. כץ:
ברצוני להודיע לחברי הוועדה כי ישיבה זו תוקדש כולה לנושא הספורט. על הנושא השני - בעיות תנועות הנוער, נדון בעוד שבועיים, ואנחנו נדון בסקירה של סגן השר. כמו כן הוזמנה מועצת תנועות הנוער לישיבה זו, או לאחר מכן.

זאת ועוד: החברים קבלו הודעה על הסיור, וכאן אני מבקש מהחברים להודיע למזכיר הוועדה, מר פלקסר, היכן נוכל לאסוף אותם.

ועתה, יש לי הודעה אישית: אתמול נתפרסמה ב"מעריב" כתבה על הרפורמה, והיא לא היתה בסדר מבחינת הרפורמה והחלטה. על החלטת חוק חינוך חובה חינם לגילאי 14-15 באזורים ובשכונות העוני שבערים הגדולות הוחלט בוועדה, ואכן היתה זו עמדת כל חברי הוועדה. היתה זו דעתם של כל החברים. לא היה איש נגד הנושא הזה. אני חושב שכל החברים דברו על זה והיתה אחידות דעים. אולם, הכתבה כפי שפורסמה אתמול ב"מעריב" מראה אחרת - שאני עומד על כך שיש לשנות את סדר העדיפות וכו'. אין ספק שהדבר גרם לי עגמת נפש.

אנו נכתוב מכתב לשר החינוך, והשיתה בעניין זה תתקיים בשבוע זה. מכל מקום, ההחלטה שלנו קיימת והיא תועבר לגורמים המתאימים. (נ. אליעד: אני חושב שהיושב ראש היה עושה טוב אם היה כותב מכתב אישי ל"מעריב"). אני אחפש דרך לכך.

יוסף תמיר:
ברצוני לעורר בעיה: אנחנו הוזמנו למשחק כדורגל, ואכן חזיתי באותו משחק עם עוד כמה חברים. ככדורגלן בעבר, אני חייב להגיד לכם שאני התאכזבתי מהמשחק, משום שראיתי שמתאמצים לשחק, בעיקר החלוצים. הנה, בעוד חצי שנה על שחקנים אלה לנסוע למכסיקו, ואם הם ישחקו ברמה כזו, הרי שישראל תהיה ללעג במכסיקו.

אני חושב - וזהו גם הרושם שלי - כי האימונים וההדרכה אינם משיעי רצון. על כל פנים, הצד המקצועי הוא באמת פגום. אם קבוצה זו תבוא למכסיקו ותתחרה עם שבדיה, אזי נהיה ללעג...

אני חושב שעלינו לתת דעתנו על נושא זה.

שושנה ארבלי:
אני חושבת שעניין זה איננו רק שאילתה לגבי הנסיעה למכסיקו. אני חושבת שוועדת החינוך צריכה להקדיש ישיבה על הנושא של רמת השחקנים בכדי להעלות את רמת הענף הזה בכלל, את המדור של הספורט.

נ. אליעד:
אני מסכים להצעתה של חברת הוועדה ארבלי, אבל ברצוני לחזור להצעת ח"כ תמיר, שלעת עתה נתרכז בנושא זה של הנסיעה למכסיקו, ומה אנחנו יכולים לתרום כדי שהנסיעה הזו לא תהא מאכזבת.

ברצוני לומר, כי גם אני שחקתי הרבה שנים בכדורגל, ובחור שכזה אני יכול לומר שהאכזבה שלי היתה בראותי שאין שום קשר בין השחקנים. הם אמנם שחקו טוב... כל אחד ואחד מהם שחק טוב, אבל היה "קצר חשמלי" ביניהם. זהו הדבר שבלט ביותר. אכן הם גילו את הכושר, אך לא היתה עבודת צוות נאותה שתוציא אותם בכבוד.

מר ע. בן-דוד:

אדוני היושב ראש! ועדה נכבדה!

עשיתם לי מלאכה קלה מאחר ומספר חברים
מכם סיפר שעסק בענף הכדורגל, וכי הם יודעים כיצד משחקים בכדורגל.
כמו כן אני יודע שגב' ארבלי הנה אוהדת מושבעת בעניין זה. על כן
אסביר במספר מלים מה קורה כאן.

במשחק זה שאתם חזיתם היו חסרים 4 שחקנים.
שהם: פרימו, שפיגל, טלבי ועוד אחד. אלה הם אנשי מרכז. פרימו הנו
יציב ובלם טוב. הכל ברור וידוע. פרימו בלם שעומד על יד השער. ואז
כל מערכת ההגנה עומדת, ואז השחקנים גם יציבים במשחקם.

הנצחון הגדול של מכבי על הפועל ב"דרבי" -
0-5 - כולם עמדו נדהמים, ואכן העתונות, לאחר המפלה הזו, כתבה על
כך.

(ב) נכון הוא שהקבוצה הזו עדיין איננה
מגובשת. צדקה, ח"כ אליעד, כל אחד מהשחקנים עבד יפה. אחמול ושלושם
נוכחתי במשחקים שלהם, וראיתי כיצד הם משחקים.

באותו "טורניר" בכדורסל, אני חייב לומר
כי זו הפעם הראשונה שהם שחקו כך, כל כך חלש. אבל אחר כך הם התעלו.
מכל מקום, מהיום עד המועד למכסיקו יש מספיק זמן. הם יצאו גם לאאופיה.
אינני מציע להביא את המאמן, ולא את הוועדה המקצועית, משום שהם לא
האמרו לכם אחרת משאני אומר לכם.

זאת ועוד: אין לנו סיכויים גדולים להחקש
בטולם של 16 הקבוצות. אנחנו רוצים שתהיה הופעה יפה ומכובדת.
הנכון הוא, שהוועד האולימפי קבע למעשה את הסדר הזה שהקבוצה מאסיה
ומאפריקה, שהיא חלשה, תשחק עם "האריות". באולימפיאדה משחקות רק
קבוצות חובבניות. באולימפיאדה שחקה איטליה, או כל מדינה אחרת,
ואז שיחקה הקבוצה החובבנית. אנחנו הולכים לשחק עם הקבוצות של האריות.

(ג) כל העולם יודע שאין משוים את ישראל
עם אנגליה, או עם איטליה, אם עם ברזיל. נדמה לי שאנחנו יודעים
לאן אנחנו הולכים, וההכנות נעשות כהלכה.

ועוד דבר: חשבנו להביא מאמנים מחו"ל,
ונשפר את המשחקים. הנה, היה אצלנו מנדי, ואחר כך צ'יריץ, וזה
עלה לנו בדולרים רבים. עכשיו יש לנו את המאמן שפר, ואני מאמין
שהופעתו תהיה מכובדת... אולי נפתיע פה ושם בנצחון, או בשוויון עם
קבוצה מסויימת, ובזה אפשר להסתפק בתשובה על השאלתה...

ש. לויץ:
שמעתי ברדיו כי שפיגלר עומד לעזוב לצרפת.
כידוע, שמו הולך לפניו. מה אתם עושים

כדי להחליט החלטתו זו?

מר ע. בן-דוד:

האמת היא, ששפיגלר הוא אחד השחקנים
הנבונים והטובים של הנבחרת. הוא משחק
בנחניה. הוא לא אמר לאי ש על דבר החלטתו זו. הוא עשה זאת בהסתר.
הוא נוסע לשם כדי לנסות. אני חייב לומר כי הוא אדם נבון, פיקח
וערום. הוא נוסע עם אשתו לצרפת כדי להאזין מה מציעים לו. מכל מקום,
יהיה אשר יהיה, הוא ימשיך לשחק עם הנבחרת עד מכסיקו, והוא יופיע שם
אולם, אם הוא יישאר בנבחרת שלנו או לא - ואני חושב שלא - הרי שאין
מה לעשות.

מר ע. בן-דוד:

דבר נוסף הוא: בקדנציה הקודמת עסקה ועדת החינוך בנושא זה הרבה מאד. והיושב ראש לשעבר, מר רימלס, זימן את השחקנים, את ההנהלה של ההתאחדות, וביחד ניסו לראות מה יש לעשות. פרימו ירד אז, וגם מוצי ליאון ירד. ואז אמרנו יבוחי, יורדים רופאים, מהנדסים, אדריכלים ואקדמאים אחרים... הנה, יורד גם מוצי ליאון, וגם פרימו... הם נסעו לשנתיים-שלוש, והם קבלו סכומים אגדתיים. ומה הם יכולים להרוויח ממכירת ירקות? מדוע שיצא הקצף עליהם?

אני מציע שלא נעסוק בנקודה הזו, הלאומית-

המוטרית...

נ. אליעד:
לקחתי לתשומת לבי שאתה מציע שלא נזמן את המאמן. אני בכל זאת רוצה להביע את דעתי לגבי הנסיעה למכסיקו, שכן זהו נושא גדול. אם ישבו האחראים לענין זה, הרי יהיה בזה משהו.

מר ע. בן-דוד:
אני קבצתי את שאלות חברי הוועדה, ומצאתי בהם שלושה נושאים; מאחר וסגן השר השיב פעמיים, והוא השיב על השאלות בסרוגין, הרי שהנושא האחד הוא - הכושר הגופני; השני - המתקנים; השלישי - תקציבים. כלומר, כיצד אנחנו מחלקים את התקציב?

בקשר לכושר הגופני: אני אומר, כי שגיאה תהא מצדנו אם ניקח את האתלטיקה כאינדיקציה לכושר הגופני. למעשה, אמרנו כי ישנם הישגים יפים בבחי הספר... ישנם כנסים והישגים שאינם נופלים ברמתם מההישגים של נוער בגיל זה בהרבה ארצות באירופה. בכנסים אלה משתתפים אלפים אנשים מרחבי המדינה. לגבי ענין זה אמרנו, שהמצב, או ההמשכיות של האימונים של בני הנוער נפסקת בגיל 18, עם היציאה לשירות הצבאי. הספורטאים המצטיינים לא ילכו לאיבוד, או לא לפסידו את כושרם אם יפסיקו את האימונים שלהם.

60 ספורטאים מצטיינים מכל הענפים, לאחר שהם עוברים את השלב של האימונים, הם מוצבים ביחידות צבאיות הנמצאות בקרבת הבסיס של היחידה, והם יכולים להתאמן הלאה. אם הם כדורגלנים, או שחקנים וכו' - הרי שניתנת להם האפשרות בהיותם בצבא, להמשיך להתאמן עם היחידה שלהם בכל מקום בו הם נמצאים.

את המספר הזה של 60 ספורטאים, אנחנו עומדים להגדיל. אנחנו נמצאים במו"מ עם המוסדות המתאימים בצבא.

זאת ועוד: נאמר כי הכושר הגופני של הנוער שלנו בהגיעו לצבא, הוא ירוד: - ענין זה טרם הוכח. משרד החינוך עוסק בזה. יתרה מזו: מכון וינגייט עוסק עתה בשני מחקרים, האחד הוא מקומי, והשני הוא השוואתי בינלאומי - כדי לוודא הן כן הנוער שלנו בגילאים אלה עומד לעומת הארצות האחרות.

כידוע לכם, בשנה שעברה התקיים בישראל כינוס שבו השתתפו 37 מומחים בינלאומיים, ביניהם היו ארבעה שהיו במגע עם האסטרונואוטים - והם החליטו כאן על מחקר השוואתי לגבי הכושר הגופני בגילאי הנוער. מחקר זה נמצא בעיצומו, ובעוד שנה וחצי נעמוד עליו, ואם זה לאשורו. על כל פנים, אינני אומר שהכושר הגופני נמצא במצב מצויין.

אני חייב להוסיף ולומר, כי רשות הספורט עיבדה ביחד עם צה"ל תכנית. ישנן שתי ועדות שפועלות בעניין זה על מנת להביא בפני הנערים בגיל 17-17½ תכנית של אימון עצמי, כלומר שהם עצמם יטפלו ויחאמנו במשך 6-7 חדשים אחרונים לפני הגיעם לצבא. יש להכינם לפני שהם יקבלו את הטיפול הקשה והחריף יותר בצבא.

אני חושב כי תכנית זו תשנה בהרבה את התמונה כפי שהיא מצטיירת - שהנוער בא חלוש בהגיעו לצה"ל. כמובן שיש מקום לשיפור למרות שהמצב איננו כה רע.

הנקודה הרביעית היא - הספורט המקצועני: משרד החינוך איננו גורם ספורט מקצועני. בספורט כזה צריך לשחק עם מישור. ואם הקבוצה היא מקצוענית, אזי חלק יוצא מחובבנות. בכדורגל אתה יכול לספור על אצבעת יד אחת את השחקנים בישראל. השחקנים הם בני 25, 26 עד 30. אחרי גיל זה הם אינם יודעים מה לעשות... ומה עם משפחותיהם?

פרט לזה שאנחנו מבוססים על סדרת חובבני, הרי שאיננו יכולים ליצור לעצמנו קבוצה מקצוענית, נכין אותה וכו' על מנת שתופיע פה ושם... מכל מקום, דעת משרד החינוך ורשות הספורט לא נוחה מכך. להיפך, אנחנו מתנגדים לספורט מקצועני.

ועוד נקודה: רק אתמול שמעתי משהו... ישב על ידי יהודי, שהוא אחד המנהיגים, ואמר לי שאותו מקמון שמשחק כדורסל מקבל 1200 ל"ל לחודש. עניתי לו כי חשבתי שהוא מקבל יותר...

לשפיגל או שפיגלר ועוד אחרים, אנחנו נותנים תמורה מסויימת... הטבות מסויימות. יצרנו קרן בת 250 אלף ל"ל, ומחוכה אנחנו מחלקים לשחקנים כדי לתת להם אפשרות לרכוש דירה, או השכלה, ולהיכנס לעבודה קבועה. לא במקרה הוחלט בוועדת הכספנים של הכנסת לתת 3% מכספי הספורטו, ושכסף זה אנחנו נותנים תגמולים לכל שחקן, כדי שבשעה שיפרוש יהיה לו איזה סכום שיוכל להתחיל את חייו כבכל המקצועות. אנחנו מנסים למצוא דרכים לשיפור מצבם של השחקנים על מנת שיוכלו לבנות את עצמם, ובעיקר להיות אחראים למשפחותיהם.

לגבי מתקנים: היתה שאלה, כיצד פגעה ההקפאה או הבלימה בבניה? - בצמן המיתון פנו אלינו מטעם האוצר, ואף נפגשו עם השר בעצמו ובקשו מאתנו לספק להם תכניות למתקני ספורט. מיד הרכבנו ועדות ותכננו תכניות רבות ונועזות. יש לנו מכתבים חתומים המוכיחים שעומדים לרשותנו כספים רבים. האמת היא שלא יכולנו לתכנן מיד את התכניות, משום שנתקלנו בשטחים, בקרקעות זרים, והיה צריך להניע את כל הגלגלים וכו', וכך עברה תקופה של שנה וחצי מבלי לבצע ולא כלום. אולם, למי שנתנו לבנות, מיד בנו. ואילו אנחנו נשארנו כך מבלי לבצע משהו. לדוגמה: בנעמן - המועצה המקומית ששם הקימה את האולם מאותם הכספים. לחיפה, תל-אביב, באר-שבע ועוד - משרד החינוך, משרד השיכון ומוסדות הספורט הקציבו סכומים ענקיים. היום המצב הוא כזה, שהתכניות ישנן, וכך הכל עומד. בחיפה האדמה הוכנה וכו', ועתה אין גם כספים... הכל התייקר... הוא הדרך לגבי ירושלים ובאר-שבע. הפרוייקטים בעיירות פיתוח והפרוייקטים בהתיישבות העובדת הם יותר קטנים.

בעיירות הפיתוח היה לנו שותף נאמן, והוא משרד השיכון. רבותי, אני מוכרח לתת להם מחמאה זו, משום שהם עזרו לנו הרבה מאד.

מר ע. בן-דוד:

יש בריכות בדימונה, בקריה-גת, קריה-מלאכי, בחצור, בבית-שמש, ברמלה ועוד. בערים שהושבהן מנו 10-12-15 אלף איש לא היה להן אף פעם בריכה. עשיית את זה בעזרה רבה מאד של כספי ספורטוטו. כספי ספורטוטו אלה עזרו לנו להקים מתקנים אלה, ואני מאמין שבעוד שנים מספר אנו נקבל את הפרי של ההשקעה הזו, שכן כבר הופיעו שחינים צעירים משובל... בידוחם יש בריכה, במצפה-רמון יש בריכה. בקיץ זה תסתיים עבודת הבריכה בערד. גם בכרמיאל בונים בריכה.

ועוד נשאלנו: מה ערכה של "הטיפה" הזו שאתם נותנים פה ושם? - 10 אלפים לירות שאני נותן לאכזיב, בנוסף למה שנוחץ משרד השיכון וספורטוטו - איך ספק שזה מעודד, וכך מוקם מתקן.

היו"ר א. כץ: אני מבקש לתת לנו את רשימת המקומות של המתקנים שאותם הזכרת, וכך את רשימת המתקנים שנשארו "תקועים" בכתב.

ד. קורן: בקשר לספורטוטו נאמר לי כי בהנהלת ספורטוטו איך התנגדות של השלטון המקומי. האם אי אפשר לתקן את זה?
- שמעתי שיש הצעה שהתקציבים של משרד השיכון יועברו....

מר ע. בן-דוד: כבר הועברו...
שאלו, מה/הקריטריונים לפיהם אנחנו נותנים תקציבים? אנחנו נותנים למגרש כדורגל מואר 3500 ל"י, וזה מתוך כ-15-16; לזוג מגרשי טניס - 7000 מתוך 30-35; לסירה שעולה 1000 ל"י אנחנו נותנים מתנה או מענק של 420 ל"י; להולנדי-מעופף אנחנו נותנים 1500; ציוד לאולם שעולה 5000 ל"י אנחנו נותנים עד 1500 ל"י; עבור הקמת חומה סביב מגרש כדורגל נתנו לכל מגרש 7500 ל"י הוקמו 12 חומות מתוך 80; בריכת שחיה לימודית - ההוצאה היא 35 אלף ל"י, ואנחנו נתנו 50% מההוצאה, כלומר, 15 אלף ל"י למסלולים לאתלטיקה קלה אנחנו נותנים מ-5000 עד 7000 ל"י.

אנחנו נהעיריה וכווננו לתמיכה במרבית ספורט כשהעיריה נותנת 50% לכל-פחות, נדכמו-לסציה, לג'ודו, להרמט משקלות. הציוד איננו יקר, וכאן אנחנו נותנים 50%.

למרוץ של אופניים, קליעה למטרה - אנחנו נותנים שלישי. למעשה, פה ושם אנחנו עוזרים, ואכן זה עוזר לשכונה אזורית, או כנסיון משותף. (ד. קורן: לסייף - למי אחם נותנים?)

לרשויות מקומיות ולאגודות. בקריה-מלאכי עוסקים הרבה בסייף. לפרופסור גרש יש שנת שבתון, והוא יושב בבירנית, ולכן הוא עוסק בזה.

נשאלנו: מדוע הכסף לא ניתן באמצעות האגודות? וכן, כיצד הוא מתחלק? - על נושא זה יש ויכוח. כרגע החלטנו שאנחנו נמשיך לתמוך ברשויות מקומיות. רשות הספורט הקימה, או עזרה להקים, מדור לספורט, או חצי מדור, או לשכה לספורט. אנחנו

משתתפים במדריך או ברכז ספורט במקום מסויים, במקום מסויים אנחנו נוחנים 200 ליי לחודש, ובמקום אחר - 300 ליי לחודש. הכל לפי גודל הישוב. כל זה אנחנו עושים על מנת להפעיל את העיירה בספורט.

ניקח לדוגמה את באר-שבע: לעיריית באר-שבע יש למעלה מ-120 ליגות, בנוסף למה שיש שם - "הפועל", בית"ר, אליצור ועוד.

מכל מקום, אנו חושבים ש-280 אלף הלירות בשנה שאנחנו נוחנים לרשויות מקומיות מדרבנות את הגורמים כדי להחדיר את התודעה.

לגבי המפעלים העממיים: האמת היא שאנחנו תרמנו הרבה יותר כספים למפעלים עממיים. השנה הקטנו את זה. אדם שהולך לצעוד משלם 2-3 לירות, ואנחנו נתבעים לתת לאגודות השונות... ל"הפועל" יש צעדות... עו"ד בראז עוסק בצעדות, ועלה בתנופה עצומה בענין זה. אם אדם צועד משלם 2½ ליי, אז ישלם 3 ליי, ואז אנחנו נהיה פטורים מלשלם סכומים מרשות ממשלתית. כמובן שאילו היו לנו יותר כספים, אז היינו נותנים יותר.

לגבי הרשויות המקומיות: לנו נדמה שאת המתקן לספורט יצוגי חייבים להקים הרשויות המוניציפליות. לא יתכן להטיל את המעמסה הזו על אגודות הספורט. אנחנו אומרים כי את האולמות, המגרשים, הבריכות, האיציטדיונים צריכים להיבנות ע"י הרשויות האזוריות או הממשלה. לזה צריך גם השפעה, וכך להחדיר תודעה, ואולי צריך גם תחיקה. השר הכריז על כך ברבים. חוק הספורט כולל כמה פרקים, ובזמנו הוא כבר הוגש לשר ארן, ועתה הוא הובא לשר אלון. אתמול סיכמנו עם סגן השר את העריכה האחרונה. אולם שר החינוך הודיע שהוא רוצה להקים בינתיים מועצה ציבורית מייעצת לעניני ספורט וחינוך גופני עד אשר החוק יעבור במתכונתו המוצעת את כל ההליכים, שכן זה ודאי יקח זמן של שנתיים-שלוש.

אני חוזר ומציע, שנקבע פגישה עם ראשי מדורי הספורט כדי שהם יספרו לכם איך הם רואים את זה, ואני יכול לאחר מכן לשלב את זה בביקור במכון וינגייט, ושם נערוך דיון.

לבסוף ברצוני להשיב על שתי שאלותיו של ח"כ קורן: מועצת ההימורים הוקמה לאחר שקברו 3 גופים שעסקו בהימורים אחרים, מורכבת מ-12 איש: 6 מהם הם עובדי מדינה, ו-6 - מנציגי הספורט. היו"ר הראשון היה ~~מר זנדברג~~; היו"ר השני היה מר רוזין. ועכשיו זה עבר למר ענבר.

בזמן שהוקמה המועצה היה לחץ, להכניס את אנשי השלטון המקומי. הלחץ היה גם מצד ראשי המועצות המקומיות. ואז פסק שר האוצר ואמר: אם אתם אינכם מכניסים את השלטון המקומי לענין של ההימורים, אז ניתן את ה"לוטו". וכך נשארה הבעיה. כספי הפייס הולכים לרשויות המקומיות, ואילו אנחנו איננו נבנים מכספי הפייס. לעומת זה, מועצת ההימורים נשארה במסגרת של הספורט.

זאת ועוד: החוק נקבע ל-3 שנים. כלומר, כעבור 3 שנים ישובו וידונו. בחודש אוגוסט תסתיים תקופה זו, ואז ישובו לדון גם על החלוקה וגם על השינויים. אנחנו גם כן תובעים שינויים בענין זה.

היו"ר א. כץ: מה הם הקריטריונים להענקת מענקים ברשות הספורט? אמרת שישנם סכומים שהוקפאו - מה יש לעשות בענין זה?

מר ע. בן-דוד: לפרסומים היו לנו 50 אלף ל"י. לפי החלטה מיוחדת של ועדת הכספים, או של האוצר, זכר הורידו לנו סכום של 16 אלף ל"י. האמת היא שאני נאבק על זה, משום שזה הדלק לפרסומים מקצועיים. הם הורידו סכום זה כי חשבו שזה לפרסומת.

במחקר - הסכומים שוריינו, ועובדה היא שכל הסכום הזה הלך למחקר. אולם, לפרסומים הסכום לא שוריינן. אתן דוגמה: אנחנו עושים ניסוי שעולה לנו 20 אלף ל"י השנה, ובשנה הבאה יעלה 30 אלף ל"י. אנחנו הודענו במכתב שהסכום של 20 אלף ל"י ילך למטרה זו וזו, וכך הם מבטיחים את הסכום לפי מכתב ועם הסכם עם האוניברסיטה, כי בשנה הבאה הניסוי הזה ייגמר.

יש אצלנו רשימה של כל סכום הניתן לאגודות. הקריטריונים שעל פיהם אנו נותנים לאגודות הם, בעיקר, הפעילות של הקבוצות.

היו"ר א. כץ: אני מודה למר בן-דוד על סקירתו המאלפת.

ועתה ברצוני לקדם בברכה את מר וייץ ומר פנון - המפקחים והמרכזים בבתי הספר היסודיים ועל-יסודיים. סקירתם תשלם את מה ששמענו עד כה. במידה והזמן לא יספיק, הרי שאנו נמשיך בזה בישיבה הקרובה תוך תיאום אתכם.

בבקשה.

מר פנון: כבוד היושב-ראש, חברי כנסת! אנסה בזמן קצר להעלות את הבעיה של החינוך הגופני בבתי הספר ובתי המדרש למורים. אנסה לעשות את זה עם הגורמים שעוסקים בכך. אנסה להעלות את הבעיות, ולהציג את מה שעשינו בשטחים אלה.

אני מעלה פה 5 גורמים אשר מידת הפעלתם תלויה בהתפתחות החינוך הגופני, ואלה הם: (1) המורים; (2) הזמן המוקדש לחינוך הגופני בבתי הספר; (3) התנאים בהם מתנהלת הפעולה; (4) תכנית לימודית; (5) פעולות ספורט שונות בשעות אחר הצהריים, הנעשות בנוסף לשעתיים בשבוע בבתי הספר.

אתחיל מהמורים: בבתי הספר היסודיים יש לנו 762 מורים מקצועיים, החל מכתות ג' ו-ד' עד ח'. בדרך כלל, החינוך הגופני בכיתות א' - ב' - ג' ניתן ע"י המורים. מתוך 762 מורים מקצועיים אלה, 60% הם גברים ו-40% נשים. כולם צעירים, עד גיל 30. 80% מבלי המורים הנם מורים מוסמכים. 63,7%.

מר פנון:

בארבעה בתי מדרש למורים אנחנו מכשירים

את המורים - בוינגייט, וינגייט בגבעת זושנינגטון ובאר-שבע. לומדים השנה 357 תלמידים בכל בתי מדרש אלה.

בית המדרש הגדול הוא במכון וינגייט, שבו יש 10 כיתות. דו-שנתי - לבתי ספר יסודיים, וחלת-שנתי - לעל-יסודי.

אנו עומדים במו"מ עם האוניברסיטה, כדי

להבטיח חואר אקדמאי לתלמידים שלנו, שזה יוכר כחוג, ואז הלימודים יהיו של 4 שנים, - 3 שנים בוינגייט ורק את השנה הרביעית ילמדו באוניברסיטה.

מכל מקום, התלמידים וגם המורים בוינגייט

מתמחים במספר מגמות, שהן: חינוך-לארגון ונופש, לחינוך מיוחד, לחינוך גיל רך.

אני יכול לומר שאנחנו, פחות או יותר,

התגברנו על הבעיה של חוסר מורים. למעשה, זה שייר לנחלת העבר, שכן אנחנו מספקים מורים לבתי הספר.

לחינוך ממלכתי-דתי לומדים בגבעת

זושנינגטון, ושם מופנית תשומת הלב להכשרתם היעילה לחינוך הגופני.

אני מקווה שבפגישה תהיה אפשרות לחברי הכנסת לראות את המכון וינגייט על כל מתקניו.

באשר לגורם השני - הזמן המוקדש לחינוך

גופני: בדרך כלל בבתי הספר הממלכתיים ניתנים שתי שעות להתעמלות,

החל מכיתה א'. המצב יותר גרוע בבתי ספר ממלכתיים-דתיים. שם

ניתנת רק שעה אחת. ברור הוא שהמצב איננו טוב, שכן בשעה אחת לשבוע

אי אפשר להקנות חינוך יעיל. אולם המצב עוד יותר גרוע בחינוך

עצמאי, שלא בכל בתי ספר ניתן חינוך גופני. אנחנו גורסים שהשעות

לחינוך גופני אינן מספיקות. אנחנו רוצים 3 שעות. הוועדה שנקבעה

ע"י השר לחינוך הזה, הביאה הצעה לקדיש לכך 3 שעות. ישנם

סיכויים שתוך זמן סביר הדבר הזה יתכן ויתקבל.

אגב, ברצוני להעלות את הבעיה של מספר

שעות בארצות אחרות: בארצות הברית ניתן כל יום שעות לחינוך גופני.

בעיקר, בארצות המערב ניתנים 4 שעות בשבוע. באנגליה - בין 3 ל-4

שעות בשבוע; בגרמניה - מ-2 עד 3 שעות. כדאי לציין כי במצרים ניתנים 4 שעות לחינוך גופני.

על כל פנים, ברור הוא שאם לבית ספר

יסודי, במקום שהילד מקבל את החינוך הגופני מכיתה ג' - הרי שהילדים

בכיתות א' ו-ב' אינם מתעצבים לאהבת החינוך הגופני. אי אפשר להקנות

את החינוך הזה בכיתות אלה, דבר שאנחנו רוצים להקנותו להם.

לגבי התנאים בהם מתנהלת הפעולה: אנחנו

גורסים כך, בכדי שהפעולה צריכה להתנהל - שיועמדו לרשות המורה המתקנים

הדרושים, כגון: אולם התעמלות, מגרש ספורט לקפיצה, מסלולי ריצה,

מגרש לכדורגל, לכדורסל ועוד.

אין ספק שהמצב היום הוא טוב יותר משהיה

בעבר. אולם, יחד עם זה המצב איננו משביע רצון. ישנם בתי ספר

רבים שעדיין אין בהם המתקנים הדרושים כדי לתת את החינוך הגופני

בצורה יעילה.

אנחנו אומרים כי הרשויות המקומיות חייבות

להבטיח שאותם האתרים הדרושים, יימצאו. כלומר, שבכל בית ספר יסודי

יהיה אולם התעמלות, מגרשי ספורט וכו'. אבל זה עדיין רחוק מלהיות

שלם ומלא. (ש. לוי: באיזה אחוז זה קיים?) כללית אני יכול לומר,

כי אולם התעמלות מהווים גורם רציני מאד לגבי ניהול פעילות ספורטיבית

סדירה, וכאן אנחנו מגיעים ל-30-40 אחוזים של בתי הספר. יש מקומות

בירושלים שזקוקים יותר לאולמי התעמלות, איפה שהאחוז הוא יותר קטן. בנתניה, פתח-תקוה - יש יותר. המצב הוטב בתל-אביב. הוקמו שם אולמות יפים, ושם זה מגיע ל-35%. זה מחייבם לאתר יקר. מגרשי ספורט אשר כוללים את כל המתקנים שאמרת - האחוז אינו עובר על ארבעים-ארבעים וחמשה. כלומר, אם יש חצר ומתקן לכדורסל, עדיין זה אינו מספק אותנו. נתניה, כמקום שיש בו אולמי התעמלות בצורה מניחה את הדעת, אבל מגרשי הספורט הם בכל רע - הרי שזה ודאי שאינו מספק אותנו.

הגורם הרביעי הוא, תכנית הלימודים: אנחנו יושבים על מדוכה זו, ונקבעה ועדה מיוחדת לתכנון התכנית הזו. הוועדה מורכבת ממורים ומפקחים, ואנחנו רוצים להגיע לתכנית שתתחיל מגל ילדים ועד הסוף, מתוך רצף של המשכיות - עד גמר הצבא, ואז יוכל האזרח לטפל בחינוך זה... על מנת שהוא יאומץ באומנויות מסוימות אשר יבטיחו את המשך הפעולה. כדורסל לא יכול להיות, כי זה מחייב להקים קבוצה. אבל אם שחיה, טיולים, הליכה וכו' - הרי שאת זה אפשר לבצע... וזה יכול להיות המשך לאותה אהבה שהילד רכש בבית ספר יסודי, ולאחר מכן בבית ספר על יסודי, ולהמשיך בזה גם בגיל יותר מבוגר.

הגורם החמישי - פעולות הספורט הרבות והמגוונות בבתי הספר אשר משלימות את התמונה: הכוונה לחוגי הספורט ומרכזי הספורט: אנחנו חושבים שאין להסתפק רק בשעתיים של החינוך הגופני במידה שהן ניתנות לפני הצהריים. זה צריך להיות גם אחר צהריים, וזה ניתן להיעשות בחוגי ספורט. על כן הכנסנו את כדורגל, טניס, שחיה. אנחנו חושבים, וגם גורסים, שהשעה השלישית חייבת להינתן לכל הילדים. אנו נותנים את זה עכשיו רק למצטיינים.

אנחנו יוצאים מתוך הנחה שהקשרים המוטוריים מתעצבים בגיל הרע והצעיר. אם אנחנו נפתח את זה, הרי שיהיו לנו צ"מפיונים בגיל יותר מבוגר.

יש לנו בניסוי ארבעה מרכזים לאתלטיקה, שמונה לכדורגל ולשחיה. השוני הוא בזה שאנחנו נותנים את טובי המאמנים שלנו. נעשות בדיקות רפואיות, ובכלל יש בזה יד מכוונת, חברתית ומאמנת. בצורה כזו ברצוננו להקנות להם יותר אהבה ודריכות ודבקות לספורט. אנחנו מקווים לפתח את המרכזים האלה, ולהרחיב את מספר החוגים על מנת להבטיח שכל הילדים ישתתפו בהם בהתאם לרצונם. לא נגיע בכיתות א' ו-ב'. לפנינו תכנית של הילדים בגיל זה. ישיבה לא נכונה של ילדים אלה מגיל הגן וכיתות א' ו-ב' - גורמת לליקוי יציבה, ודבר זה מסתכם באחוזים גדולים. זוהי תופעה שקיימת בכל העולם. ניתנה תשומת לב לכך, ואנו אומרים כי ע"י התעמלות לגילאים אלה אפשר יהיה לבלום התפתחות לא-רצויה. לפי שעה, מספר רשויות מקומיות נתנו את דעתם על תופעה זו, משום שלא כל ההורים נותנים דעתם על כך. ההזנחה עלולה להגביר את הסטייה הזו. מכל מקום, אנו חושבים כי בגילים צעירים במקומות בהם נמצאים הילדים לא בהשגחה של מורים מקצועיים - להכניס גם אותם למעגל זה של חינוך גופני על מנת לתקן את היציבה.

אחד המפעלים הגדולים שאנחנו עושים הוא, לימוד שחיה. כיום לימוד זה הוא חובה בכיתות ו' בכל בתי הספר היסודיים. אנחנו צריכים להוריד את זה לכיתות ד' ו-ה'. ואכן בשנה זו אנחנו נוריד את זה לכיתה ה'.

מר פנון:

בשנת תשכ"ט התנהלה הפעולה הזו ב-719 בתי-ספר בארץ, והיא כללה 1282 כיתות שמנו בסך הכל 37,657 תלמידים. לצורך זה העסקנו, בנוסף למורים, 224 מדריכי שחיה ו-56 מצילים לכיתות ו'. נוסף לכך, בכנוסי ספורט מתוך 91,964 תלמידים עמדו במבחן 68,168 תלמידים, שהם מהווים 64,1%. ממספרים אלה משתקף שלא הצלחנו לכלול את כל הילדים.

ברצוני להודות לטובת הוועדה על ידי:

56,1% מילדים שחיה זה לילדים המצוינים; 43,0% מילדים שחיה זה לילדים המצוינים.

וגם יודע עד גיל 30 ורוב המורים המצוינים 73,7%.

הסיבה לכך היא פשוטה: הרי שהתקופה ימתחילה מ-15 במאי ועד ל-30 ביוני, ורק בזמן הזה אנחנו מעבירים את המפעל הזה. תוך תקופה זו אנחנו מנצלים את כל בריכות השחיה בארץ, למרות שלא כל הבריכות מתאימות.

אנחנו מציבים לפנינו מטרה - שכל ילד אשר

מסיים בית ספר יסודי חייב ללמוד ולדעת לשחות בצורה כזו שיעבור את מבחן השחיה של 300 מטר בזמן לא יותר מ-15 דקות.

היו לנו קשיים בהקמת 10 בריכות קטנות

בגודל של 6x12, ובעומק של 1,20 או 1 מ' בבתי הספר. אינני יודע אם

בחנאים של המדינה שלנו נוכל להמשיך בזה, משום שהקשיים הם רבים.

על כל פנים, אנחנו מחפשים דרכים על מנת להביא את מפעל השחיה לשלמות,

ולהביא את רוטציה של הכיתות לידי מצב שכולם ידעו לשחות. ולא אכנס

לקשיים בהם אנו נתקלים לגבי מדריכי שחיה וכו'. היינו צריכים לאחוז

גם באמצעי בטיחות וכו'.

המפעל השני הוא: מבחני אות הספורט, וזה

כולל את הכתות ו'-ז'-ח'. ילדי כיתות אלו חייבים לעבור מבחן לכושר

הגופני. אני מתכוון שתלמידים אלה חייבים להגיע להישג מסויים בריצה,

בקפיצה לרוחק, להוכיח תרגיל התעמלות מסויים. אני יכול לומר שמתוך

91 אלף תלמידי כיתות ו'-ז'-ח' עמדו במבחן 74,1%, ומתוכם היו גם כאלה

שעברו בהצטיינות. לצערנו, לא יכולנו להכניס למעגל זה את כל תלמידי

בתי הספר. החובה שמוטלת על בתי הספר היא רק במקרים שבהם ישנם

מורים מקצועיים. מספר התלמידים שאיננו עומד במבחן היה גדל אילמלא

מורים מקצועיים אלה.

ברצוני להוסיף לשאלה שהועלתה כאן לגבי

הכושר הגופני: מתוך ההתרשמות שלי במשך שנים רבות וראיית הדברים על

הנעשה בחו"ל - אני יכול לומר שהכושר הגופני של הילדים שלנו בבתי

הספר היסודיים והעל יסודיים הוא בהחלט אינו יורד, ואולי הרבה יותר

גבוה מעמים אחרים, כמו: סקנדינביה וארצות הברית.

עקב הבדיקות שנעשו ע"י משרד הבטחון

נמצא שהכושר של הבאים להתגייס הוא

אסתר רזיאל-נאור:

לקוי מאד. האם דבר זה השתנה?

אנחנו יודעים את השאלה. אחרי מלחמת ששת

הימים ישבנו עם ראשי צה"ל, ושם הועלתה

השאלה אם הכושר הגופני הוא מספיק...

מר פנון:

כשהייתי לפני מספר שנים בארצות-הברית, קראתי

סקר בניו-יורק טיימס, ושם נאמר כי 46% של

בני הנוער נפסלו מגיוס. השאלה היא, מה אנחנו דורשים? האמת היא, כי מאז

שמעתי על הבעיה הזו, יש לי לב כבד. אני כמובן אדבר על בעיית הכושר

הגופני לכשיגיע חורי לדבר.

מר וייז:

מר פנון:

בשנת 1964 עשינו ניסוי שעד היום טרם נגמר. עסק בזה פרופ' הסלינגר, שהוא אחד האנשים הדגולים בארצות-הברית. הניסוי נערך על גילאי 12 עד 18, בהשוואה לילדי שוודיה ואנגליה. עדיין אין תוצאות. על כל פנים, ההתרשמות של הפרופסור היתה שבכמה ענפים הילדים שלנו עולים על העמים האלה, שכן המדובר הוא בזריזות. לעומת זה אנחנו חלשים בסבילות.

התשובה המדעית לשאלה חשובה זו יכולה להיעשות בחקירה השוואתית לגבי גילים אלה, וזו יכולה להיות תשובה ברורה וחשובה, משום שעל ידי כך אפשר ללמוד את הלקחים והמסקנות.

לגבי ההתמודדות הספורטיביות: אנחנו עושים פעולה ענפה, ובהתאם לשלבים. דבר זה בדוק אובליגטורי. בשלב הראשון חייב להיערך כינוס פנימי, אחר כך אזורי, ואחר כך ארצי, וכל זה יהיה מלווה בליגות ועוד... זה נעשה במסגרת של בתי ספר, וזה מקיף 50 אלף תלמידים מצטיינים. הילד שמתחף בתחרויות אלה, הנו מועמד בפוטנציה לאגודות ספורט שנבחרת שלהן.

כאשר הילדים מגיעים לאותם הגילים שיכולים להשתתף במסגרת אגודות ספורט - הכוונה לילדים שמגיעים לגיל 15-16 - הרי שאגודות הספורט, לצערנו, אינן מצליחות לקלוט את הילדים האלה. הן אינן יכולות להעמיד לרשותם מסגרות מתאימות להמשך הפעולה הספורטיבית. אולי זה אחד הדברים שנשמעים מעל העתונות, ואז שואלים היכן הם? האמת היא, שאנחנו מפסידים כוח אדם המסוגל להגיע לתוצאות טובות. אנחנו לא מצאנו מסגרות שמוכנות לקלוט אותם כדי להמשיך את הפעולה. במידה שקולטים, אז קולטים מעטים...

לגבי טיולים: בהזדמנויות שונות הועלתה

בעיה זו בקדנציה הקודמת. אכן לטיול נודעת חשיבות רבה מבחינת הקניית הכושר המתייחס להליכה, הכרת המולדת, התמצאות בשטח. הפיקוח על החינוך הגופני אחראי לביצוע טיולים במסגרות הדרושות. על כן אותם הטיולים השנתיים ואותם הטיולים הקצרים המבוצעים בבתי הספר - הם ניתנים כדי שילכו ברגל, כדי שילכו בחיק הטבע ועוד. כל אלה הנם גורמים רציניים לפיתוח הכוח והזריזות. כל זה ביחד משתלב להרמוניה של כושר גופני וגיבוש אופי שאותם ברצוננו לפתח ע"י הטיולים. אני בכוונה העליתי את הגורמים הדומיננטים אשר בלעדיהם אי אפשר לקדם את החינוך הגופני. אנחנו עושים הכל במכוון וינגייט. אנחנו תובעים ודורשים שיגדילו את הזמן לחינוך גופני. כשניתנים לנו 60 שעות בשנה, הרי שזה הטוב ביותר, אבל יש גם מחלות ועוד.

אם יהיו לנו מורים מוכשרים, מורים מחנכים, אשר לא יהיו להם התנאים הדרושים - לדוגמה, אם ילד קופץ מבלי שיהיה לו בור קפיצה - הרי שלא עשינו ולא כלום. אולם, אם נעמיד לרשותם את התנאים הדרושים לחינוך זה עם תכנית לימודים אידיאלית ביותר בעניין זה, הרי שאז אוכל לומר כי אנו מתקרבים למטרתנו. אם יאפשרו לנו לעשות את כל הפעולות המכוונות האלה, הרי שאז נהיה בטוחים שהעתונות לא תשאל היכן הספורטאים... ואז נוכל להתברך לא רק בספורטאים, אלא בטוח יותר ארוך נוכל לראות אזרחים אשר רואים את החינוך הגופני כגורם בריאותי הגייני ביותר, כגורם מסייע לחייל בחזית.

לאחר מלחמת ששת הימים הסתבר כי הטיילים

בעלי הכושר הגופני שבלטו ביותר היו אלה הטיילים מהמשקים, משום שהילדים שבמשקים מקבלים חינוך גופני הרבה יותר חזק. יש להם תנאים יותר טובים. הם מטיילים יותר מכל ילד אחר במסגרת אחרת. מצד אחד הנם ספורטאים, ומצד שני, הם מבטיחים יותר מבחינה הגיינית ובטחונת.

הסקירה על החינוך הגופני העל יסודי תבוא בישיבה הקרובה.

היו"ר א. כץ:

ש. שושנה ארבלי:

ברצוני להתנצל שלא עלה בידי להיות עם תחילת הישיבה, ומצטערת שלא שמעתי את ההתחלה של הסקירה. אבל הבינתי שהועלו בעיות על ידי המרצה. בסיום דבריו, מר פנון, אמרת כי במידה ויהיו התנאים והמתקנים וכו' וכו', הרי שאז נבטיח בריאות לציבור, וכך שיהיו ספורטאים טובים. מתי יגיע היום הזה? מהי התקופה המשוערת, לדעתך, לכך מבחינת החינוך היסודי, וגם מבחינת המתקנים, המורים ועוד.

(ב) לדעתי, אין להסתפק בשעתיים הניתנות בשבוע, וגם אם יינתנו שלוש וגם ארבע שעות... אבל אני מבינה שאפשר ליצור מסגרות אתרי שעות הלימוד בבית הספר, אשר שם ימצאו ילדים שאינם משתייכים לאגודות. ברצוני לדעת, מה הן המסגרות, בנוסף לאגודות, בהן יהיו הילדים מאורגנים? האם הכוונה היא גם לילדים שלא מצטיינים?

מהי תכנית הפיתוח לשנת 1971/72?

ש. לוי:

אני מקווה שבפגישה הבאה נקבל מספרים

מדוייקים לגבי המתקנים.

האם יש הישגים בין בתי הספר הממלכתיים - ובין בתי הספר הממלכתיים-דתיים? האם מתבצעת התכנית בבתי הספר ממלכתיים-דתיים? כיצד אחם מפקחים? כיצד נמדדים ההישגים? מה הן התכניות שלהם?

י. אביזוהר:

בקשר למערכת השעות והמיבנה: האם בדקתם את האפשרות של שני סוגי שעורים - מתן שיעור כל יום חצי שעה או 20 דקות; אם יש מתקנים, אז אפשר לתת שיעור של שעתיים רצופות. הרעיון הזה מבחינת מורים, ביחוד בכיתות גבוהות, יכול להיות חסכוני, שכן מתן *games* בכיתות יותר נמוכות יכולים להיעזר בתלמידים מבוגרים. האם נבדקה אפשרות זו?

מה נעשה כדי להבטיח ששעות הספורט

לא תהיינה בשעות החום?

לגבי התוכן: אני יודע, עד כמה שעקבת, כי חל מיפנה בענין זה. מה בקשר לתכנים והמטרות בשטח זה? מה הם השונות ומה הן המגמות והתכניות בשטח זה?

נ. אליעד:

תמיד התענינתי בבעיה זו של שעורים אחד הצהריים, ללמוד אחר צהריים, זה קשה. מדוע אי אפשר לנצל פעם-פעמיים בשבוע אחר צהריים? אכן קשה לומר לתלמידים לבוא אחר צהריים כדי ללמוד. אולם לבוא לשחק...? לבוא לתרגל? הילדים היו רצים לפעולות. מכל מקום, אני שואל: מדוע אי אפשר לתכנן תכנית כזו שפעם או פעמים בשבוע יינתנו שיעורי ספורט בבתי הספר, ועל ידי כך לשחרר את מערכת הלימודים. כלומר, לתת פעמיים בשבוע עוד 4 שעות במסגרת בית הספר.

- הענין של המסעים: אני דן את זה מנסיון. לי נדמה שפחות מדי יוצאים הילדים למסעות. למה לא נותנים להם יותר? יש לזה ערך עצום.

ד. קורן:

ח"כ אביזוהר נגע בבעיות שרציתי להציג. גם אני אשאל כמה שאלות:

מה הם הלקחים כתוצאה מהתעמלות כללית? האם זה טוב? לא טוב? כיצד זה מתבצע? באיזה ובכמה מקומות זה לא מתבצע?

- בקשר לצד ההוראה המתקנת: ישיבה לא נכונה בכיתה. מנסים להכניס את זה להוראה מתקנת. האם זה מלא? לא מלא? חלקי?

- בענין הספורט: הספורט איננו רק ענין גופני, הוא גם ענין רוחני... מריבות תוך כדי משחק... היה גול, לא היה גול... צעקות בזמן משחק מחניים, כדורסל ועוד - מהי מידת חשומת הלב לענין זה?

אסתר רזיאל-נאור:

האם קיימים עוד חוגים לספורט אחרי שעות הלימודים? ומה מידת ההשתתפות בהם?

- מר פנון אמר שהמסגרות השונות לא הצליחו ליצור את הכלים בשביל הנערים, וכי אחר כך מאבדים את הכושר וכו'. באיזו מידה אפשר לעזור בענין זה?

היו"ר א. כץ:

מה גורלם של המורים הוותיקים שקשה להם להיות יותר בשדה?

- האם אתם ממזגים כיתות, בנים ובנות? האם יש בעיות?

- איך אתם משלבים את לימוד הגיאוגרפיה עם לימוד חינוך גופני בוינגייט?

אנחנו מודים למר פנון ולמר וייץ. תודה רבה. אנו נמשיך בדיון זה מחרתיים, ביום ד'.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.15.